

અક્રમ યુથ

ડિસેમ્બર ૨૦૧૮ ગુજરાતી

દાદા ભગવાન પરિવાર

₹ 20

વિનય

સંપાદકીય

મિત્રો, જ્યારે જ્યારે પણ આપણે કંઈક મેળવવા, સફળતાના શિખરો સર કરવા કે જીવનના નાના મોટા પ્રસંગોમાં આનંદ મેળવવા મથીએ છીએ ત્યારે સફળ અને મહાન પુરુષોએ એમના જીવનમાં એવું તો શું કર્યું હતું એ જાણવાના પ્રયત્નો કરીએ છીએ. એમના જીવન ચરિત્રો વાંચતા આપણને તેઓની સફળતાની ચાવીઓ જાણવા મળે છે. જેમાંની એક ચાવી છે - એમણે કેળવેલા ગુણો. આ ગુણોમાંનો એક ગુણ છે - “વિનય” જેની આપણે આ અંકમાં વાત કરીશું. વિનય એટલે શું? આપણા જીવનમાં તેની શું અસરો થાય? અને મહાનપુરુષોએ આ ગુણ કેવી રીતે કેળવ્યો એ જાણીશું. દાદાશ્રીની દ્રષ્ટિએ વિનય શું છે? અવિનયથી વિનય તરફ કેવી રીતે જવાય અને આપણા સપના પૂરા કરી આનંદપૂર્વક જીવવા માટે વિનયી કેવી રીતે બનાય તે જાણીએ, માણીએ અને જીવનના દરેક તબક્કે દાદાશ્રીની કેડી પર ચાલવાનો પ્રયાસ કરીએ.

- ડિમ્પલ મહેતા

વર્ષ: ૬, અંક : ૮
સર્ગ અંક : ૬૮
ડિસેમ્બર ૨૦૧૮

સંપર્ક સૂત્ર :

જ્ઞાનીની છાયામાં,
ત્રિમંદિર સંકુલ, સીમંધર સીટી,
અમદાવાદ-કલોલ હાઇવે,
મુ.પો. - અડાલજ
જી.ગાંધીનગર-૩૮૨૪૨૧, ગુજરાત.
ફોન : (૦૭૯) ૩૯૮૩૦૧૦૦

email: akramyouth@dadabhagwan.org
website: youth.dadabhagwan.org
store.dadabhagwan.org/akram-youth

તંત્રી - ડિમ્પલ મહેતા

Printer & Published by

Dimple Mehta on behalf of
Mahavideh Foundation
Simandhar City, Adalaj -
382421. Taluka & Dist - Gandhinagar

Owned by

Mahavideh Foundation
Simandhar City, Adalaj -
382421. Taluka & Dist - Gandhinagar

Published at

Mahavideh Foundation
Simandhar City, Adalaj -
382421. Taluka & Dist - Gandhinagar

Printed at : Amba Offset

B-99, GIDC, Sector-25,
Gandhinagar – 382025.
Gujarat.

Total 24 Pages with Cover page

Subscription

Yearly Subscription

India :200 Rupees

USA: 15 Dollars

UK: 12 Pounds

5 Years Subscription

India : 800 Rupees

USA: 60 Dollars

UK: 50 Pounds

In India, D.D. / M.O. should be drawn
in favour of "Mahavideh Foundation"
payable at Ahmedabad.

© 2018, Dada Bhagwan Foundation.
All Rights Reserved

અનુક્રમણિકા

04 પોલ

05 વિનય એટલે શું ?

06 વિનય અલગ અલગ ધર્મોમાં

08 દાદાશ્રીના પુસ્તકની ઝલક

10 ઊંઘી તપેલી

12 વિનયના ફાયદા- અવિનયના નુકસાન

14 Q & A

15 અવિનય ક્યાં ક્યાં થાય છે?

16 અવિનયથી વિનય તરફ

18 જ્ઞાની પુરુષનો પરમ વિનય

21 વિનય કે અવિનય?

22 મગજમારી

પોલ ચાલો, જાણીએ 'વિનય એટલે શું?' વડીલો, યુવાવર્ગ અને જ્ઞાનીની દ્રષ્ટિએથી.

વડીલોની દ્રષ્ટિએ વિનય

નમ્રતાથી વાત કરવી.
સરળ બનવું.
વડીલોની આજ્ઞામાં રહેવું.
આધીનતા એ જ વિનય.
બધા સાથે પ્રેમથી વ્યવહાર કરવો.
સામી વ્યક્તિઓના કહ્યા પ્રમાણે કરવું એટલે વિનય.
બીજાને માન આપવું.
આદર સત્કાર કરવો.

યુથની દ્રષ્ટિએ વિનય

કોઈ જીવને કિંચિત્માત્ર દુઃખ ન આપવું.
વડીલોની સેવા કરવી.
કોઈ આપણને જે કામ આપે તે સાંભળવું અને કરવું.
કોઈની ઉપરવટ ન જવું.
તરછોડ ન કરવી.
ન ગમતી વ્યક્તિઓના પોઝિટિવ બોવા.
આપણને આપેલું કામ દિલથી કરવું.
કોઈને નાના ન ગણવા.
અહંકાર રહિત વ્યવહાર.
નાનામાં નાની વ્યક્તિનો વિવેક રાખવો અને બધાને માન આપવું.

જ્ઞાનીની દ્રષ્ટિએ વિનય એટલે શું?

પ્રશ્નકર્તા : વિનય એટલે શું ? શું રીતભાત સારી હોય તેને વિનય કહેવાય ?

દાદાશ્રી : હા, બરોબર. એ રીતભાત તો બધી નાની સામાન્ય વ્યવહાર ભાષામાં વપરાય છે. વિનય ધર્મને માટે હોય. વિનય આત્મા માટે, અધ્યાત્મ માટે હોય છે અને આ ભૌતિક માટે વિવેક. વ્યવહારમાં વિનય ન હોય. આપણા લોકો વિવેકની જગ્યાએ વિનય બોલે છે.

વિનય એટલે શું ?

વિનય એટલે પોતાના અહંકારને ડાઉન રાખે, કોઈપણ વ્યક્તિ, નાની કે મોટી તેની સામે હું કંઈક છું, આના કરતાં વધારે મને આવડે છે. એવા કોઈ ભાવ જ ન હોય.

જેને હંમેશાં બીજી વ્યક્તિના પોઝિટિવ પોઈન્ટ્સ, તેના ગુણો દેખાય છે અને પોતાનાથી નીચાપણું નથી વર્તાવતું તે વિનય છે.

પોતાનાથી ઓછું ભણેલા આવે તો તેના બીજા સદ્ગુણો શોધી કાઢવાની દ્રષ્ટિ, નાની ઉંમરનું બાળક મળે તો તેની લઘુત્તમતા અને નિખાલસતા જોઈને પોતે તેનાથી પણ લઘુત્તમ બની જાય. પોતાનો અહંકાર એટલો લઘુત્તમ બનાવે કે બાળકથી લઈને વડીલો દરેકને પોતાના જ લાગે. એ વિનય.

વિનય એ એવો ભાવ છે જે કદાચ વર્તનમાં ન દેખાય. પરંતુ, સમજણમાં અને દ્રષ્ટિમાં દેખાય. એવી લઘુત્તમ દશા, જે ગમે તેવી નેગેટિવ વ્યક્તિમાંથી પણ પોઝિટિવ શોધી કાઢે.

“વિનય એટલે વિશેષ નય”.

સામાન્ય માણસો કરતાં કંઈક અલગ જ તેની દ્રષ્ટિ હોય. વિશેષ રૂપે જગતને જોઈ શકે અને સમજી શકે. ગમે તેટલું ઊંચું પદ પ્રાપ્ત કરે છતાં દરેક માટે સમાન દ્રષ્ટિ અને પોતે તેમાં સમાઈ જાય.

વિનય એટલે
બીજું કશું નહિ,
માત્ર સાચી સમજણ

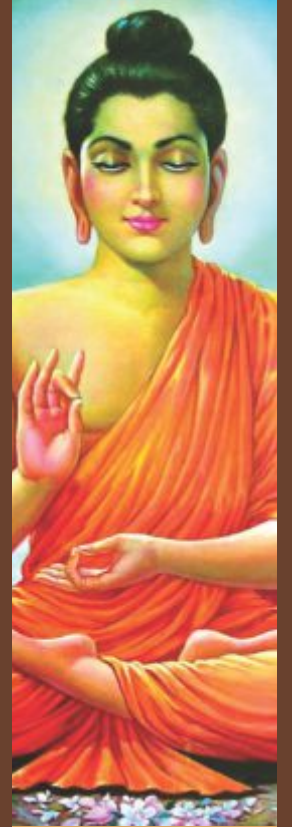
વિનય

અલગ અલગ ધર્મોમાં

અલગ-અલગ ધર્મોમાં વિનયને કેટલું મહત્વ આપવામાં આવ્યું છે એ આ લેખમાં આપણે જોઈશું.

ભગવાન બુદ્ધના સમયની વાત છે. તે ચાતુર્માસ કરતા હતા અને રોજ ઘરે ઘરે ભિક્ષા માંગવા જતા હતા. એક બ્રાહ્મણને તેમના પ્રત્યે બહુ ચીડ હતી. તેની કર્મકાંડની આવક ઘટતી જતી હતી. તેણે તેની પત્નીને કહ્યું હતું કે બુદ્ધ ઘરે આવે તો તેને ભિક્ષામાં કશું જ આપવું નહીં. બીજા દિવસે બુદ્ધ બ્રાહ્મણના ઘરે આવી ઊભા રહ્યા. બ્રાહ્મણની પત્નીએ એમને વંદન કર્યા અને વિવેકપૂર્વક કહ્યું, ‘આપને આપવા માટે આજે મારી પાસે ઘરમાં કશું જ નથી.’ બુદ્ધ શાંતિપૂર્વક ચાલ્યા ગયા. આવું ત્રણ દિવસ ચાલ્યું. ચોથે દિવસે પણ બુદ્ધ એ બ્રાહ્મણના ઘરે ભિક્ષા લેવા આવ્યા ત્યારે બ્રાહ્મણ પોતે ક્રોધમાં રાતાપીળા થતા ઘરની બહાર આવ્યા અને બુદ્ધને કહ્યું, ‘ત્રણ ત્રણ દિવસથી મારી પત્ની તમને ના પાડે છે તો પણ તમે મારા ઘરે શા માટે આવો છો? તમને ‘ના’ નો અર્થ સમજાતો નથી? તમને શરમ નથી?’ ભગવાન બુદ્ધે ખૂબ જ શાંતિપૂર્વક જવાબ આપ્યો, ‘હે બ્રાહ્મણ, તારી પત્ની જે નમ્રતાથી, જે વિવેકથી, અને જે આભિજાત્ય સાથે મને ‘ના’ કહેતી હતી તે ‘ના’ સાંભળવા માટે હું રોજ ને રોજ ફરીથી આવતો હતો.’ ભગવાન બુદ્ધને તો બ્રાહ્મણ પત્નીની માધુર્યથી ભરેલી ‘ના’ માં પણ ભિક્ષા મળી જતી હતી.

હિંદુ ધર્મના પ્રથમ વેદ ઋગ્વેદમાં કહ્યું છે, ‘વડીલોને નમસ્કાર, નાનાઓને નમસ્કાર, યુવાનોને નમસ્કાર, વૃદ્ધોને નમસ્કાર, અમે સામર્થ્યવાન અને દેવપૂજક બનીએ. હે દેવગણ, હું મારાથી મોટાનું હંમેશાં સન્માન કુરું’ (ઋગ્વેદ ૧/૨૭/૧૩)

હકીકતમાં જ્યાં નમસ્કાર છે ત્યાં વિનય છે. જૈન ધર્મના નમસ્કાર મહામંત્રમાં ‘નમો’ શબ્દ

પ્રત્યેક પદ સાથે જોડાયેલો છે. એ વિનયનું કેટલું મોટું મહિમાગાન છે !

દરેક ધર્મોમાં નમન, નમસ્કાર કે વંદન કરવાની વાત કરીને વિનયની જ મહત્વતા દર્શાવવામાં આવી છે, એ પછી હિંદુ ધર્મ હોય, જૈન ધર્મ હોય કે બૌદ્ધ ધર્મ હોય.

એ જ વિનયની વાત કરતાં ઈસુ ખ્રિસ્તે પોતાના શિષ્યોને કહ્યું, ‘ મેં પ્રભુ અને ગુરુ થઈને

તમારું પાદપ્રક્ષાલન કર્યું, તો તમારે પણ એકબીજાના પગ ધોવા જોઈએ. મેં તમને દૃષ્ટાંત આપ્યું કે જેવું મેં તમારી સાથે કર્યું, તેવું તમે બીજાની સાથે કરો.’ ઈસુ ખ્રિસ્તના ‘ન્યૂ ટેસ્ટામેન્ટ’ ના આ વચનો વિનયના વ્યાવહારિક પાસાને પ્રગટ કરે છે. એમણે ખ્રિસ્તી ધર્મના ધર્મગ્રંથ ‘ન્યૂ ટેસ્ટામેન્ટ’માં વિનયની વાત કરી છે. એ કહે છે કે, ‘સહુનો આદર કરો, ભાઈઓ સાથે પ્રેમ રાખો, પરમેશ્વરનો ડર રાખો અને રાજાનું સન્માન કરો.’ અહીં વિનય વ્યવહારના એક અંશ રૂપે પ્રગટ થાય છે અને વ્યક્તિએ અન્ય પ્રત્યે કેવો આદરભાવ સેવવો જોઈએ તેની વાત કરી છે. એ દ્રષ્ટિએ જોઈએ તો વિનય એ માત્ર સદ્વર્તનના અર્થમાં સીમિત છે.

ઈસ્લામ ધર્મનો અર્થ જ શાંતિ અને સલામતી થાય છે અને ઈસ્લામીનો અર્થ થાય છે કે અલ્લાહના હુકમ, ઈચ્છા, મરજી અને ઈશ્વરીય આદેશો, નિર્દેશો સામે સંપૂર્ણ આત્મ-સમર્પણ કરીને આ જીવનમાં નિરંતર શાંતિ અને સલામતી પ્રાપ્ત કરવી.

ઠગરત મુહમ્મદ સલ્લે માનવ સમાજને સમજાવતાં કહે છે કે એકબીજા પ્રત્યે વિનય અને પ્રેમભાવ જ અલ્લાહની બંદગી છે. અલ્લાહના આદેશોનું પાલન એ તેમના માટેનો વિનય દર્શાવે છે.

વિશ્વમાં ચીનના કન્ફ્યુશિયસ ધર્મ વ્યવહારનું શિક્ષણ આપ્યું છે. એમણે પ્રજાના આચરણ પર ભાર મૂક્યો. તેઓ માનતા હતા કે કલ્યાણની ભાવનાને મહત્ત્વ મળવું જોઈએ. માનવસ્વભાવના સ્વાભાવિક સદ્ગુણો પર વિશ્વાસ રાખવો જોઈએ અને પ્રજા પ્રત્યે શાસકો એમનું આચરણ આદર્શરૂપ બનાવે તો રાજ્ય સ્વર્ગ બની શકે છે. કન્ફ્યુશિયસે સ્થાપેલા વિદ્યાલયમાં પ્રણ હજાર વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસ કરતા હતા. એમના અવસાન પછી એમના પાંચસો શિષ્યોએ પ્રણ વર્ષ સુધી એમની સમાધિ પર શોક પ્રગટ કર્યો હતો. કન્ફ્યુશિયસ ધર્મનો મુખ્ય ઉપદેશ એ છે કે માણસે

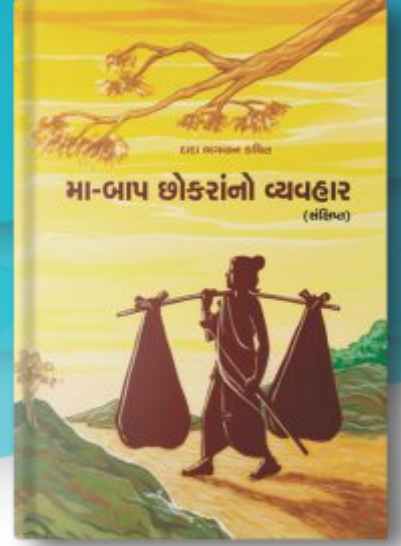
સહુ કોઈ પ્રત્યે પ્રેમ અને બંધુત્વની ભાવના રાખવી જોઈએ અને બીજા લોકોનો જે વ્યવહાર તમને પસંદ ન પડે તેવો વ્યવહાર બીજાઓ પ્રત્યે કરવો નહીં. પ્રેમ, વ્યાય, નમ્રતા, વિવેક અને સચ્ચાઈ એ પાંચ ગુણોનું હંમેશાં ધ્યાન રાખો એવો કન્ફ્યુશિયસનો ઉપદેશ હતો. એણે આ સંદર્ભમાં વિવેકની વાત કરતાં કહ્યું, ‘વૃદ્ધો તથા અનુભવી લોકોને તુચ્છ ન સમજો અને અસહાય અને વયમાં નાના હોય એમનો અનાદર ન કરો.’ વ્યાવહારિક વિનયની પરાકાષ્ઠા જોવી હોય તો તમને એ ‘તાઓ’ ધર્મમાં જોવા મળશે. આ ધર્મના ‘દાઓ દિર જિંગ’ ગ્રંથમાં કહ્યું છે કે વિનીતતા એ ઉચ્ચતાનો પાયો છે.

શિષ્ય: “પ્રભુ આપે કહ્યું કે વિનય અને વિનમતા બહુ જરૂરી છે, પણ મને તો તે ફક્ત દુર્બળતા લાગે છે.”

ગુરુ: “હે પુત્ર, આ બધા જ ધર્મ ગુરુઓએ સંપૂર્ણ જનસમાજને વિનયના પાઠો અલગ અલગ રીતે શીખવ્યા જ છે. જે પોતે વિનયી બન્યા છે અને જગતને પણ વિનયના માર્ગ પર ચાલવાનો નિર્દેશ કરે છે. તું વિનયને નિર્બળતા માને છે તો પરમ પૂજ્ય દાદાશ્રીએ પણ મહાત્માઓ અને મુમુક્ષુઓને જણાવ્યું છે કે “જેના વાણી, વર્તન ને વિનય મનોહર થાય તે લોકપૂજ્ય થાય” એટલે પુત્ર, વિનય એ નિર્બળતા નથી.

પુત્ર, અન્ય પ્રત્યે વિનયપૂર્વક વર્તન રાખવું, તે આપણામાં સારા સંસ્કાર કેળવવા માટે જ છે. વિનય દુર્બળતા નથી. “હું મોટો માણસ છું”, આ ભાવ સાથે જ્યારે આપણે અન્ય લોકો પર ક્રોધ કરી, અહંકારભર્યું વર્તન કરીએ ત્યારે આપણે એ મહાન પુરુષો, ધર્મ ગુરુઓ અને ભગવાનના હૃદયની વાત યાદ કરવી જોઈએ. બધા જ ધર્મોમાં વિનયને મહત્ત્વ આપવામાં આવ્યું છે. જે વિનયથી તારું અંતઃકરણ ખીલે છે એ જ વિનયની વાત”..

દાદાશ્રીના પુસ્તકની ઝલક

સેવાથી મેળવો મા-બાપનો રાજીપો

પ્રશ્નકર્તા : આ બધાંયના મા-બાપ ભેગા છે ને છોકરાઓ છે, તો આ સામાજિક જીવન એમણે કેવી રીતે જીવવું? મા-બાપે કેવી રીતે જીવવાનું, છોકરાએ કેવી રીતે જીવવાનું, આ એક મોટો કોયડો થઈ ગયો છે, તો એવો કંઈ રસ્તો નીકળવો જોઈએ કે એમને સમજાય ?

દાદાશ્રી : પરસ્પર બધાને સુખ આપવાનો પ્રયત્ન કરે ને દુઃખ તો આપવું જ નહીં. સુખ જ આપવાનો પ્રયત્ન કરે.

પ્રશ્નકર્તા : સુખની વ્યાખ્યા ? સુખ કેવી રીતે આપવું?

દાદાશ્રી : મા-બાપને ગમે એ રીતે પોતે વર્તે. પોતે એમના આદીન જ રહેવું પડે. આ જ્ઞાન હોય ને, તો આત્મા છૂટો પડતો જાય એનો. છોકરાઓ બાપના આદીન વર્ત્યા કરે, બાપના કહ્યા પ્રમાણે. ન ગમે તોય બાપના આદીન વર્ત્યા કરે. પછી વિચાર કરે તો એને શાંતિ વળે, સુખ થાય મહીં, જો અવળો ન ચાલેતો. એ સુખ ક્યાંથી આવ્યું? ત્યારે કહે, આ પરાદીન હતું, તે દુઃખ જ હતું. સ્વાદીનપણાનું પછી સુખ ઉત્પન્ન થાય મહીં.

પ્રશ્નકર્તા : એ સ્વાદીનપણાનું સુખ કેવી રીતે ઉત્પન્ન થાય ?

દાદાશ્રી : બાપના કહ્યા પ્રમાણે ચાલે. પોતાને લાગે કે આ પરવશતા છે, પણ પછી સુખ લાગે એમાં.

પ્રશ્નકર્તા : એટલે મા-બાપના કહ્યા પ્રમાણે ચાલવું જોઈએ , એ નક્કી વાત થઈ.

દાદાશ્રી : ચાલવું જ જોઈએ ને ! સંસાર એનું નામ જ કહેવાય .

પ્રશ્નકર્તા : એટલે મા-બાપનો રાજીપો મેળવવો જોઈએ ?

દાદાશ્રી : ત્યાં મા-બાપનો રાજીપો મેળવવો જોઈએ , એ માટે બધુંય કરવું પડે .

પ્રશ્નકર્તા : સંસારમાં પહેલી ફરજ તો આ જ કહેવાયને ? મા-બાપને મન-વચન-કાયાથી કિંચિત્ માત્ર દુઃખ ન થાય , કોઈપણ રીતે , એ પહેલી વાત .

દાદાશ્રી : મા-બાપ એકલાની નહીં. કાકા , મામા , ફૂવા બધાની , દરેકની . અને છોકરાં-વહુની જોડે ' કેવી રીતે ફરજ રાખવી ' એ બાપે સમજવું જોઈએ . બધા જોડે ફરજ બજાવવાની છે .

વિનય-વિવેક ન તોડાય ક્યારેય

પ્રશ્નકર્તા : આ બધું સમજાય છે પણ છતાં મા-બાપ સાથે જે વિનય-વિવેક જોઈએ ને , તે નથી જરાય .

દાદાશ્રી : ના , એ ન હોવું જોઈએ એ ખોટું કહેવાય . એ સો ટકા રોંગ છે , ચાલે નહીં. વિનયી વર્તન ઊંચું હોવું જોઈએ . મા-બાપનો ઉપકાર કેમ ભૂલાય ? ઉપકાર ભૂલાય નહીં .

પ્રશ્નકર્તા : ઘણી વખત એ તો એવા શબ્દ બોલે છે ને , તેમને બહુ આઘાત લાગે છે . એટલે આમ આખો દિવસ મને પછી ગભરામણ થાય ને એવું બધું થયા કરે .

દાદાશ્રી : આ નોંધ રાખતો નથી , મદર જે બોલે છે તે રેકર્ડ બોલે છે તે ! જ્ઞાનપૂર્વક નોંધ-બોંધ કરવી જોઈએ . એમનો વિનય ન રાખું એવું અહીં ચાલે નહીં. મારી નાખે તો મરી જવું જોઈએ , પણ તે મા-બાપનો વિનય-વિવેક ન તોડાય .

પ્રશ્નકર્તા : હું એક્સેપ્ટ (સ્વીકાર) કરું છું , દીકરા તરીકે મારા વિનય-વિવેક નથી બરાબર . પણ એવા સંયોગો આવી જાય છે કે બોલાઈ જવાય છે , મારી ઈચ્છા નથી હોતી પણ બોલાઈ જવાય છે . એનું પ્રતિક્રમણ પણ કરું છું પણ બોલાઈ જવાય છે કોઈ વખત .

દાદાશ્રી : એ તો માફી માંગી લેવી તરત . બોલાઈ જવાય , પણ આપણું ' જ્ઞાન ' જે છે તે હાજર થઈ જાય . ક્યાંક ભૂલ થઈ કે તરત માફી માંગી લેવી જોઈએ કે આ બોલાઈ ગયું એ ભૂલ થઈ . મમ્મીને કહેવું કે ફરી આવી ભૂલ નહીં કરું . આ તો મને ખરાબ લાગે . અમારી કેળવણી આવી હશે ? અમને એવું થાય . બહારનાને પ્રાસ નથી આપવાનું ત્યારે આ તો ઘરના બધા ...

પ્રશ્નકર્તા : દાદાના જે આજ્ઞાંકિત હોય , એના ઘરમાં તો એકદમ વાતાવરણ પ્રકુલ્લિત જ હોવું જોઈએ . પણ આ તો કહે , એના મગજ ઉપર કાયમ બોબો જ રહ્યા કરે છે .

દાદાશ્રી : એ તો અત્યારે વિનય ધર્મની વાત કરે છે . વિનય ધર્મ તારે કેવો રાખવાનો ? તું શું કહું છું ?

પ્રશ્નકર્તા : બરાબર છે , વિનય હોવો જ જોઈએ .

દાદાશ્રી : બહાર પણ હોવો જોઈએ , તો ઘરમાં કેવો હોવો જોઈએ ?

પ્રશ્નકર્તા : આદર્શ હોવો જોઈએ .

દાદાશ્રી : એટલે હવે તારાથી શબ્દો નીકળી જાય છે એ વાત ઉપરથી કહીએ છીએ . પણ એની પાછળ જાગૃતિ , આપણું જ્ઞાન હોય એટલે તરત માફી માંગી લઈએ . એટલે એમને ઘા ન લાગે .

ભંધી તપેલી

શરણ્ય મુનિ વિહાર કરતાં-કરતાં ધનજ નગરી કે જે વિદ્યા વિહોણાઓની નગરી તરીકે પ્રસિદ્ધ છે ત્યાં પહોંચે છે. તેમને આ સાંભળીને આશ્ચર્ય થાય છે કે આ નગરીની કોઈ પણ વ્યક્તિ કોઈની પણ પાસેથી વિદ્યા નથી મેળવી શકતી.

મુનિશ્રી રત્નત્રય શેઠના ઘરે ભિક્ષા લેવા પહોંચે છે. તે જ સમયે શેઠનો પુત્ર વિદ્યાશ્રમથી પાછો ફરતો હોય છે અને તે શેઠને કહે છે, “ગુરુજી કરતાં તો મને આવડે છે. તેમને તો ચાલતા પણ નથી આવડતું.” પોતાના અપંગ ગુરુની અવગણના કરતાં રત્નત્રય પુત્ર અવકાશ આવા શબ્દો ઉચ્ચારતા ઘરમાં પ્રવેશે છે. મુનિશ્રીને થાય છે, જે ગુરુનો વિનય ન કરી શકે તેના ઘરેથી હું ભિક્ષા ન લઉં. આમ વિચારી તેઓ મચ્ચુ મોરીના દ્વાર પર જાય છે મચ્ચુના પિતા તેને દુકાનની સામગ્રી બાબતે માર્ગદર્શન આપતા હોય છે. પરંતુ, મચ્ચુ તેના પિતાને કહે છે, “જો તમારા જ કહ્યા પ્રમાણે મારે કરવાનું હોય તો તમે જ ચલાવો દુકાન.” મુનિ ત્યાંથી પણ ચાલ્યા. આગળ વધતાં નાગર નર્તકીનું ભવન આવ્યું. મુનિશ્રીને થયું નર્તકી તેના ગુરુના વિનયથી જ તો આટલું સરસ નૃત્ય શીખી હશે. તે ચોક્કસ વિનયી હશે, એવું વિચારી મુનિશ્રી તેના દ્વાર પર ભિક્ષા માગે છે. નર્તકી તેની સહેલી સાથે વાતો કરતી મુનિશ્રીને ભિક્ષા આપવા આવે છે એ જ સમયે તેની વરિષ્ઠ નર્તકી તારા તેના ભવન પર પધારે છે અને તે મુનિશ્રીને પ્રણામ કરી નાગરને જણાવે છે કે તે આગળના નૃત્યની તૈયારી માટે તેની સાથે રહીને તેને મદદ કરશે. આમ કહી તે ચાલી જાય છે. પરંતુ, નાગર નર્તકી તારા માટે અપશબ્દો બોલે છે.

“ગુરુજી કરતાં
તો મને
આવડે છે.
તેમને તો
ચાલતા પણ
નથી
આવડતું.”

મુનિશ્રી લીધેલી ભિક્ષા પાત્રમાંથી ઢોળી દે છે. હવે, જાણે શરણ્ય મુનિ ભિક્ષાને બદલે વિનય શોધતા હોય તેમ ધનજ નગરીના દરેક ઘરમાં જઈ ઊભા રહે છે અને દરેક ઘરમાં અવિનયનો અંશ મળતા પાછા ફરે છે. કોઈ ભાઈનો, બહેનનો, માતાનો, પિતાનો, ગુરુનો, વડીલોનો, તો કોઈ પડોશીઓનો, સંતોનો તો કોઈ મિત્રોનો અવિનય કરતા જ જણાય છે.

મુનિશ્રી આખો દિવસ ફરીને અંતે એક ઝાડ નીચે ધ્યાન માટે બેઠા. સવાર પડતાંની સાથે જ મુનિશ્રીએ ગામમાં ઢંઢેરો પિટાવ્યો કે જે કોઈ પણ મારી તપેલીમાં કંઈ પણ ભરી આપશે ઘી, છાશ, દૂધ, જમવાનું તેને હું વિદ્યા આપીશ. આ નગરી વિદ્યાવિહોણાના કલંકમાંથી મુક્ત થશે. બધાએ વિચાર્યું કે કલંક તો જશે પણ અમારી નગરી બીજાથી પછાત રહી ગઈ છે તે પણ આગળ આવશે. ચાલો, મુનિનું એક જ પાત્ર તો ભરવાનું છે.

શરણ્ય મુનિ તપેલી ઊંધી કરી બેસી ગયા. જેટલા પણ આવે તે બધા તપેલીમાં નાખવા જાય એટલે મુનિ તપેલી ઊંધી કરી નાખે. જો થોડું પણ તપેલીમાં પડે તો મુનિ તપેલી ઊંધી કરી દે. એટલે ઢોળાઈ જાય. મુનિનું આવું વર્તન જોઈ બધાને થયું મુનિનું માનસ બગડ્યું છે. તેઓ વિદ્યા આપવાના બધાને બધાનું નુકસાન કરે છે. મુનિએ પાછું કહ્યું,

“તમારામાં હિંમત હોય તો મારી તપેલી ભરીને બતાવો.” અમુકના અહંકાર ઘવાયા અને તેઓએ નક્કી કર્યું કે મુનિની તપેલી ભરીને જ રહીશ. પણ, કોઈ કંઈ પણ ન કરી શક્યું.

શેઠ રત્નપ્રયત્ના પુત્ર અવકાશે આ જોયું કે આ મુનિ પાત્ર ઊંધું કરીને કહે છે આને ભરી દો. એમ થોડું ભરાય? લાવ, હું એમને સમજાવું કે પાત્ર સીધું કરો. અવકાશે મુનિને કહ્યું, “મુનિશ્રી, આપનું પાત્ર સીધું કરો તો હું તેમાં આ મીઠાઈ નાખી શકું.” મુનિએ પાત્ર ઊંધું જ રાખ્યું. અવકાશે તપેલી સીધી કરી અને મીઠાઈ રાખવા જાય છે તો મુનિએ પાત્ર ઊંધું વાળી દીધું. મુનિના આવા અધમ વર્તનથી ત્રાસીને અવકાશે ઊંચા અવાજે કહ્યું, “મુનિ, પાત્ર કરો સીધું, તપેલી ઊંધી છે.”

આ સાંભળી મુનિએ કહ્યું, “તમે બધા પણ તમારી તપેલી સીધી કરો. ઊંધી છે...” બધા સ્તબ્ધ થઈ ગયા “અમારી તપેલી ઊંધી??”

મુનિશ્રીએ ફોડ પાડતાં કહ્યું જેમ તપેલી ઊંધી હતી તો તેમાં કંઈ પણ ન સમાય એવી જ રીતે તમારે જેની પાસેથી શીખવાનું, સમજવાનું કે કંઈ પણ મેળવવાનું છે તેની પાસે તપેલી સીધી રાખવી પડશે. વિનય એ સીધી તપેલી છે અને ઊંધી કરશો, અવિનય કરશો તો બધું જ તપેલીમાંથી ઢોળાઈ જશે.

માતા-પિતા, ભાઈ-બહેન, મિત્રો, ગુરુ કે વડીલો કે કોઈ પણ પાસેથી કાંઈ પણ શીખવાનો એક જ રસ્તો છે. “વિનય.” એમની પાસેનું જ્ઞાન તમારામાં લેવા માટેનો. જેટલી તપેલી સીધી હશે એટલું મજાશે. જેની તપેલી આડી કે ઊંધી થશે તેનું તેટલું ઢોળાઈ જશે.

વિનયના ફાયદા

વિનય શા માટે કરવો જોઈએ? એનાથી આપણને શું ફાયદો થાય? અવિનય કરવાથી શું થઈ જવાનું? જેવા અનેક સવાલો આપણા મનમાં ઉદ્ભવે એ સ્વાભાવિક છે... આ સવાલોના જવાબ જાણવા ચાલો, આપણે આ લેખ વાંચીએ.

જે વ્યક્તિનો વિનય કરીએ
એ વ્યક્તિના આશીર્વાદ આપણને મળે.

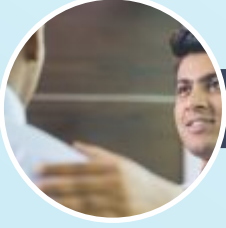
વિનય કરવાથી જીવન આનંદમય થઈ જાય.

વિનય કરવાથી આપણું કામ સરળ થઈ જાય
અને આપણને સન્માન મળે.

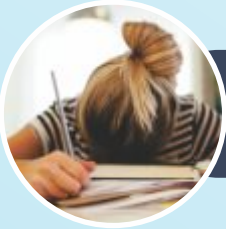
વિનય કરવાથી સિન્સિયારીટી વધે.

જેમનો વિનય કરીએ એમનો
રાજીપો આપણને મળે.

વિનય કરવાથી કામ કરવામાં થાક ન
લાગે અને પરિશ્રમ પણ સારું આવે.

વિનયવાળી વ્યક્તિ બધાને ગમતી થઈ જાય
અને એને બધા સાથે અભેદતા લાગે.

જેમનો વિનય કરીએ એ વ્યક્તિ પણ આપણને
મદદ કરે જેથી આપણી અંદર પોઝિટિવિટી વધે.

અવિનયના નુકસાન

ટીચરનો અવિનય કરવાથી આપણું
રિઝલ્ટ ખરાબ થાય.

Pass
 Fail

અવિનય કરવાથી બધાની સામે આપણી છાપ બગડે.

જેમનો અવિનય કરીએ એમનો
રાજીપો આપણને ન મળે.

જે વ્યક્તિનો વિનય આપણે નથી કરતા
તે વ્યક્તિ પણ આપણો વિનય નથી કરતી.

જે વ્યક્તિનો આપણે વિનય નથી કરતા એ
વ્યક્તિ અને આપણી વચ્ચે મતભેદ પડે.

બીજાનો અવિનય કરવાથી
આપણા કામમાં પણ અંતરાય આવે.

Q & A

પ્રશ્નકર્તા : વિનય કેવી રીતે તૂટે છે?

આપણુ : આપણા માન, આપણા અહંકાર એટલા મોટા થઈ ગયા છે ને કે દાદા શું કહે છે, કે માનથી વિનય તૂટે છે અને અહંકારથી પરમ વિનય ચૂકાય છે. એટલે ખરેખર તો દરેકમાં કંઈક પોઝિટિવ જોઈને એની કદર કરીએ તો તેનામાં જે ગુણ હોય એ આપણામાં પ્રગટ થાય. દરેકમાં શું પોઝિટિવ છે એ તરફ દ્રષ્ટિ આપણે રાખવી છે. એટલે પોઝિટિવ જોવું છે. પોઝિટિવ જોઈને અહંકાર લઘુ થાય અને અહંકાર લઘુ થાય તો એની મેળે પેલું માન તૂટે તો એની મેળે વિનયી થવાય. અને તેમજ બીજા બધા જોડે એડવસ્ટ થાયો ને, જો આજે તારા મમ્મી સાથે એડવસ્ટમેન્ટ લેવાના હોય તો તારે તારો અહંકાર નીચો કરવો પડે તો જ તું તારા મમ્મી સાથે એડવસ્ટ થાય. તો દલીલ ન થાય અને તું મમ્મીના વિનયમાં રહે! તેઓ આપણા કરતાં ઉમરમાં અને દરેક બાબતમાં મોટા છે, તો આપણે એમની વાત કાને ધરવી જોઈએ, અને આજે તું વિચારે કે મમ્મી ક્યાં વધારે ભણેલી, કેટલું ઈંગ્લીશ જ્ઞાવે, કમ્પ્યુટર પણ ન જ્ઞાવે એવું જરા કમાન ચગી જાય ને એવા જાતજાતના અહંકારમાં ફરતા હોઈએ તો એ માનથી વિનય તૂટે છે. હું બહુ હોશિયાર છું એવું થાય... પણ પછી એનાથી મમ્મીનો વિનય તૂટવાનો. અને મમ્મીના દોષ જોઈએ, અને બીજાના દોષ જોઈએ ત્યાં વિનય તૂટે છે અને કોઈના દોષ ન દેખાય તો વિનયમાં રહેવાય. એડવસ્ટ થવું હોય તો આપણે આપણો અહંકાર નીચો કરવો પડે તો જ એડવસ્ટમેન્ટ લઈ શકીએ. અને બીજા સાથે એડવસ્ટ એવરીવેર થવામાં પણ માન તૂટે છે. એટલે મારે બધા સાથે એડવસ્ટ થવું છે પણ લોકોને મારી સાથે એડવસ્ટ નથી કરવા એવું વલણ રાખવું જોઈએ.

અવિનય

ઈરછા - અનિરછા એ આપણાથી ઘણી વાર બીજાનો અવિનય થઈ જતો હોય છે. જેની આપણને અમુક વાર જાણ પણ નથી હોતી. તો ચાલો જોઈએ કે આપણે ક્યાં ક્યાં વિનય ચૂકી જતા હોઈએ છીએ.

ટીચર્સ

જ્યારે સ્કૂલ કે કોલેજમાં ટીચર આપણી કોઈપણ પરીસ્થિતિ સમજ્યા વગર આપણું અપમાન કરે કે આપણને પનીશમેન્ટ આપે ત્યારે આપણાથી અવિનય થઈ જતો હોય છે.

ક્યાં
ક્યાં
થાય
છે?

મમ્મી

જ્યારે મમ્મી સારી સલાહ આપે ત્યારે આપણે મોબાઈલ અને આપણા કામમાં મશગૂલ રહીએ, મમ્મીને ઇગ્નોર કરીએ, એની વાત ન સાંભળીએ, આપણે જે કરવું હોય એ જ કરીએ એ રીતે આપણાથી મમ્મીનો અવિનય થઈ જાય છે. અને આપણે આપણું ધાર્યું કામ કરાવવા માટે મમ્મી-પપ્પાની સામે બોલીને અવિનય કરતા હોઈએ છીએ.

જ્યારે પેરેન્ટ્સ મીટિંગમાં મમ્મી આપણી સાથે આવે અને જ્યારે મેડમ ઈંગ્લીશમાં વાત કરે અને મમ્મીને કંઈ સમજણ ન પડે ત્યારે આપણે એને જેમ તેમ બોલીને તેનો અવિનય કરતાં હોઈએ છીએ.

પાડોશીઓ

જ્યારે આપણે કંઈ ખોટું કામ કર્યું ન હોય તો પણ આપણા પાડોશી આપણા ઘરે આવીને આપણા મમ્મીને કહે તમારી છોકરીએ આવું કર્યું અને તેવું કર્યું, પણ હકીકતમાં આપણે તેવું કર્યું જ ન હોય ત્યારે આપણાથી ઊંચા અવાજે બોલીને પાડોશીનો અવિનય થઈ જતો હોય છે.

અવિનયથી વિનય તરફ

રિદ્ધિ દરેક સમર કેમ્પ પછી, ઘરે એક નવા નિશ્ચય અને નવી સમજણ સાથે આવે. અને તે સમજણને પોતાના જીવનમાં ઉતારવાનો પૂરેપૂરો પ્રયત્ન કરે.

આ વખતે સમર કેમ્પમાંથી આવી, બીજા દિવસે સવારે રિદ્ધિ મમ્મીને પગે લાગી. આ જોઈ ઘરમાં બધાની આંખો પહોળી થઈ ગઈ. પપ્પા ઓફીસે જવા નીકળ્યા તો તેમને પણ પગે લાગી. હવે તો મોટી બહેનથી રહેવાયું નહિ. તે મોટે-મોટેથી હસવા લાગી અને રિદ્ધિના નવા વર્તન માટે મજાક કરવા લાગી. રિદ્ધિએ પણ દીદીની મજાકને મજાકમાં લઈને કહી દીધું, “હવેથી હું દરરોજ મમ્મી-પપ્પાને પગે લાગીશ. તારે જેટલું હસવું હોય એટલું હસ. આમ પણ મોટા એ કામના ખોટા. એ કહેવત તારા માટે જ છે.” બંને બહેનોએ એક-બીજા સાથે મસ્તી મજાક કરી અને આટલા દિવસ સમર કેમ્પમાં શું કર્યું અને ઘરે શું ધમાલો થઈ એની વાતો કરી. પરંતુ દીદીને તો રિદ્ધિમાં આવેલા પરિવર્તન માટે ખૂબ હસવું આવતું હતું.

તેણે રિદ્ધિને પૂછ્યું કે, એવું તો શું થયું સમર કેમ્પમાં કે અચાનક આવો ઘરખમ ફેરફાર થઈ ગયો? રિદ્ધિએ તેના આ સવાલને જાણે ગણકાર્યો જ ન હોય તેમ જવા દીધો.

હવેથી રોજ દિવસ ઊગે અને પપ્પાનો ઓફીસે જવાનો સમય થાય, એ જ સમયે દીદી નાસ્તો કરતાં- કરતાં રિદ્ધિને ખૂમ પાડે. “એ... રિદ્ધિ જો પપ્પા ઓફીસે જાય છે. તારે પગે નથી લાગવાનું?” રિદ્ધિ દીદીનો અવાજ સાંભળી દોડતી આવી પપ્પાને પગે લાગે અને દીદીને ‘થેંક યુ’ કહે.

હવે, તો આ દિનચર્યા બની ગઈ. જેમ-જેમ

દિવસો વીતવા લાગ્યા તેમ-તેમ દીદીએ આ વાત માટે રિદ્ધિની મજાક ઉડાવવાનું ઓછું કરી દીધું.

એક દિવસ મામા-મામી ઘરે રોકાવા માટે આવે છે. તેઓ રિદ્ધિને મમ્મી-પપ્પાને પગે લાગતા જોઈને ખૂબ ખુશ થયા. તેમણે રિદ્ધિને આશીર્વાદ આપતા કહ્યું, “ખૂબ સરસ દીકરા, આવી સરસ સમજણ કેળવીને ખૂબ આગળ વધ.” આ જોઈને દીદીને વિચાર આવ્યો કે, “આ નાની છે છતાં, રોજ મમ્મી-પપ્પાને પગે લાગે છે. હા, થોડી તોફાની અને જિદ્દી છે. અને પહેલાં ક્યારેક મમ્મી-પપ્પાની સામે બોલતી હતી પણ હવે એકદમ સરસ વર્તન કરે છે. કોઈનો અવિનય કરતી નથી. જો એ નાની થઈને રોજ મમ્મી-પપ્પાને પગે લાગે તો હું તો એનાથી મોટી છું. ભલે કદાચ હું એના જેવું ન કરી શકું, પણ શરૂઆત તો કરું. દરરોજ નહીં તો જ્યારે યાદ આવે ત્યારે-ત્યારે હું પણ મમ્મી-પપ્પાને પગે લાગવાનું શરૂ કરું.”

આમ, વિચારી દીદી પણ બીજા દિવસે સવારે ઊઠી મમ્મી-પપ્પાને પગે લાગી. આ જોઈ બાબુવાળા કિરણ માસી દોડી આવ્યા. “શું વાત છે અરુણાબેન, તમારા ઘરમાં તો એક પછી એક બધા ડાહ્યા થતા જાય છે ને, શું બનાવીને જમાડો છો કે આવું સરસ પરિવર્તન આવવા લાગ્યું? જરા મને પણ એ રેસિપી આપજો.”

બધા આ વાત પર હસી પડ્યા....

પણ, પપ્પા સારું વિચારમાં હતા કે, આવું પરિવર્તન કેવી રીતે આવ્યું? રિદ્ધિએ સમર કેમ્પમાં શીખ્યું હશે કદાચ પણ, એની દીદી ??

ચાલો, જાણીએ દાદાશ્રી આના વિષે શું કહે છે?

જ્ઞાનીની વૈજ્ઞાનિક દ્રષ્ટિએ

વિનયી લોકોને જોવાથી આવે વિનય.

વિનયથી તો માણસ શોભે છે. અત્યારે ઉદ્ધતાઈ કરવા જાય કે ‘હું કલેક્ટર છું ને આમ તેમ...’ તો લોકો એને ‘ગાંડો છે, ચક્કર છે’ કહેશે. અહીં સંસારમાંય ઉદ્ધતાઈ કરવા જેવી નથી. ત્યારે જ્ઞાની પુરુષ એટલે શું કે આખા બ્રહ્માંડના ઉપરી કહેવાય. તે ઉદ્ધતાઈ કરે નહીં. એ તો બાળક જેવો હોય. અહીં ટીપી થોડોક મોટો થયો, કલેક્ટર કે ઓફિસર થયો તો કેટલીય છાતી કાઢીને ફરે! એને ઉદ્ધતાઈ કહેવાય.

વિનય વગર તો માણસ, માણસ જ ના કહેવાય. પરમ વિનય તો જુદી વસ્તુ પણ વિનય જોઈએ. આપણા દરેક પુસ્તકમાં આવું લખેલું હોય, તે કિંમત સમજાય તોય બહુ થઈ ગયું.

પ્રશ્નકર્તા: વિનય લાવવા માટે પ્રયત્ન તો કરવો પડે ને, જાણવું પડે ને?

દાદાશ્રી: પ્રયત્ન કરવાના ના હોય, જોવાનું જ હોય. અહીં આવીને તમારે બેસી રહેવાનું અને વિનયી લોકોનું વર્તન જોયા કરવાનું. જોવાથી વિનય આવડે. આજુબાજુ જોઈએ, કોઈ બોલતું નથી એટલે આપણને વિનય આવે તો આપણે ન બોલવું જોઈએ. એટલે જોવાથી વિનય આવે. જોવાથી, શીખવાનું ન હોય, પ્રયત્નેય ન કરવો પડે. (વિનયવાળાને જોવાથી) ખાલી જરા ઈમ્પ્રેશન (છાપ) પડે. આ વિનય, પરમ વિનય બધી ઈમ્પ્રેશન છે. એટલે કાચદો નથી આપણે ત્યાં, નો લોં લોં.

જ્ઞાની પુરુષનો પરમ વિનય

‘પરમ વિનય’ શબ્દ સાંભળતાં જ નીરુમા યાદ આવે. ૨૦૦૪માં રાજકોટમાં જન્મજયંતિ હતી અને ટીવીમાં નીરુમાનો સત્સંગ આવે એટલે બધા લોકો નીરુમાને જ ઓળખે, દાદાને તો કોઈ ઓળખતું ન હોય એટલે જન્મજયંતિ દાદાની હોય દાદાનું પોસ્ટર લગાડવાનું હોય તો પછી અમને બધાને યાચ કે લોકો બધા નીરુમાને જુએ છે ટીવીમાં અને ફોટા આપશે દાદાના મૂકીએ છીએ. તો દાદાના ફોટામાં નીરુમાનો ફોટો મૂકીએ તો લોકો થોડા જલદી કનેક્ટ થશે.

એટલે જલદી સર્કલમાં જોડાશે કે ટીવીમાં સત્સંગનો લાભ લેશે. એટલે અમે થોડાક પોસ્ટર લગાવી નાખ્યા હતા. પછી હું હતો, ડિમ્પલભાઈ હતા, સંજયભાઈ હતા, અમે બધાએ નીરુમાનું એક કલાક રીતસરનું માથું ખાધું કે નીરુમા તમારો ફોટો મૂકવા દો. અને લોકો તમને ઓળખે છે. અમે આ બધું લોકો વધારે પામે એના માટે કરીએ છીએ.

આમ એટલું બધું કહ્યું પણ નીરુમા ના જ પાડે અને બહુ જ માથું ખાધું કલાક-બે કલાક. તો પછી નીરુમા કહે, ‘‘સારું ફોટો મૂકવાની છૂટ છે પણ એક જ ફોટો મૂકવાનો અને ફોટો કયો એ હું ડીસાઇડ કરીશ. પછી એમણે દાદા નીરુમાને આશીર્વાદ આપતા હતા એ ફોટો તમારે મૂકવો હોય તો મૂકો એમ કહ્યું. અમે દાદાના આશ્રિત છીએ. દાદા જ મુખ્ય છે જેને સ્વયં પ્રગટ થયું હોય ને એ જ્ઞાની અજોડ જ હોય અને અમે એના આશ્રિત કહેવાઈએ.’’ એટલે એટલો બધો આપણને અહોભાવ થાય. આ તો દાદા નથી અને દાદા જવાબદારી સોંપીને ગયા છે તો એમની આજ્ઞામાં રહીને જ પૂરી કરીએ, પણ દિલમાં તો દાદા જ છે. તેઓ એક સેકન્ડ માટે પણ પરમ વિનયમાંથી વિનયમાં પણ ગયા નથી એટલો બધો જબરદસ્ત પરમ વિનય.

પછી ૨૦૦૫માં ભાવનગરમાં જન્મજયંતિ હતી એટલે અમે લોકોએ નીરુમાનો ફોટો મૂક્યો. અને તે નીરુમાએ જોયો અને પછી એવા ખખડાવ્યા છે કે, કોને પૂછીને મૂક્યા ? અમે કહ્યું નીરુમા આ તમે તો કહેલું. નીરુમા કહે મને તો યાદ પણ નથી.

એમના દિલની ઈચ્છા જ ન હતી એમનો ફોટો મૂકવાની. નીરુમા કહે છે કે મારો ફોટો ન હોય, દાદાનો જ હોય અને પછી એ છેલ્લી જન્મજયંતિ હતી. ત્યાર પછી નીરુમાનો દેહવિલય થયો પછી તેમણે કહેલો આ એક જ ફોટો મૂકાય છે. નીરુમા કોઈના ઘરમાંય એમના ફોટા ન મૂકવા દે, દાદાના ફોટા મૂકો. પૂજ્યશ્રીને પણ આજની તારીખે કોઈએ ફોટા મૂક્યા હોય એ ગમે નહીં. એ કહે કે જે છે એ દાદા જ છે. અને એ ૩૫૬° એથી ૩૫૮° એ પહોંચેલા એટલે એમનું નિદિધ્યાસન કરશો તો વધારે તમારું કામ થશે અમને કોઈને પૂજાવું જ નથી, કે પોતાનું માન કે નામના કે કીર્તિની પડી નથી અને જોઈતું જ નથી. નીરુમા આ બધું પૂર્વનું લઈને આવ્યા હોય એવું અમને સમજાય. અને દાદા મળ્યા ન હતા એ પહેલાં નીરુમાને એક વખત સપનામાં દાદા આવ્યા અને સપનામાં દાદા એમને આકાશમાં ખૂબ ઊંચે ઊંચે લઈ જતા હતા અને સપનામાં જ એમને વિચાર આવે છે કે હું ઉપરથી નીચે પડી જઈશ તો? એટલોય વિચાર એમને સપનામાં આવે છે અને સપનામાં માછલી થઈ જાય છે, એટલે દાદાને મળતા પહેલાં જ એમણે નક્કી કરેલું કે મને જે મહાપુરુષ મળે કે જે મને આગળ લઈ જતા હોય તો એમના માટે હું કોઈ દિવસ શંકા નહીં કરું. એ મળતાં પહેલાં ગાંઠ વાળેલી. આખી જિંદગી અને પછી એક વિકલ્પ નથી થયો કે એક દોષ પણ નથી થયો.

youth.dadabhagwan.org

We are today's Youth. We want to change the world. We want to be better people. We seek a deeper understanding of ourselves and the world around us. And so this website is for us. There are things we all want to learn about, Spiritual guidance for our everyday challenges, topics relevant to our personal growth and much more. Together, let us embark on a journey to achieve our highest potential, and become instruments of love, wisdom and inspiration to those around us.

વિનય કે અવિનય ?

માત્ર બત્રીસ વર્ષના આયુષ્યમાં જગત વિજેતા બનનાર શહેનશાહ સિંકદરે પ્રસિદ્ધ દાર્શનિક એરિસ્ટોટલ પાસે ગ્રીક સાહિત્ય, વિજ્ઞાન, હોમરનાં મહાકાવ્યો, વીરકથાઓ વગેરેનો અભ્યાસ કર્યો હતો.

એકવાર ગુરુ એરિસ્ટોટલ અને શિષ્ય સિંકદર ઘનઘોર જંગલમાંથી પસાર થતા હતા. રસ્તામાં એક નાળું આવ્યું, જેમાં પૂરને કારણે પાણીનો ઘસમસતો પ્રવાહ વહેતો હતો. નાળું ઊંડું હતું અને ગુરુ એરિસ્ટોટલ એ નાળામાં પ્રવેશ કરવા જતા હતા, પરંતુ સિંકદરે એમને અટકાવ્યા અને પછી તો ગુરુ-શિષ્ય વચ્ચે પહેલા કોણ નાળું પસાર કરે, એ વિશે મોટો વિવાદ જાગ્યો.

સિંકદર તો હઠ પકડીને બેઠો કે એ જ પહેલાં નાળું પસાર કરશે. બન્ને વચ્ચે થોડા વિવાદ પછી ગુરુ એરિસ્ટોટલને પોતાના શિષ્યની વાતનો સ્વીકાર કરવો પડ્યો. સિંકદરે પહેલાં નાળું પસાર કર્યું અને પછી એરિસ્ટોટલે. નાળું પસાર કરીને સામી બાજુએ પહોંચ્યા પછી ફરી બંને વચ્ચે ચર્ચા જાગી. મહાન ચિંતક એરિસ્ટોટલે કહ્યું, 'સિંકદર, હું તારો ગુરુ છું. મારે આગળ રહેવું જોઈએ, તેં આવી હઠ શા માટે પકડી ? મારી આબરૂ કેમ ઓછી કરી ?'

સિંકદરે નમ્રતાથી ગુરુને કહ્યું, 'ગુરુદેવ, આવું બોલશો નહીં, આપની બેઘબજતી હું કરું ખરો

? કિંતુ નાળામાં પહેલાં ઊતરવું એ મારું પરમ કર્તવ્ય હતું.'

એરિસ્ટોટલે શિષ્યની વાત અધવચ્ચેથી અટકાવીને પૂછ્યું, 'શા માટે ? એવું શું હતું ?'

સમ્રાટ સિંકદરે ઉત્તર આપ્યો, 'ગુરુદેવ, એરિસ્ટોટલ હશે તો હજારો સિંકદર પેદા થશે, પણ સિંકદર બિચારો એકેય એરિસ્ટોટલ સર્જી શકશે નહીં.'

જગત વિજેતા સિંકદરમાં પોતાના ગુરુ પ્રત્યેનો કેવો અગાધ વિનય હતો એનો અહીં ખ્યાલ આવે છે.

વ્યાવહારિક દ્રષ્ટિએ વિનયને અનેક રૂપે જોઈ શકાય. પોતાનાથી અધિક ગુણવાન વ્યક્તિ પ્રત્યે આદર આપવો તે વિનયનો એક પ્રકાર છે, તો વિનયનો બીજો પ્રકાર એ કે પૂજ્ય પ્રત્યે સંદેવ આદર રાખવો. જીવનમાં વિનય વ્યક્તિને પ્રિય બનાવે છે. એવું કહી શકાય કે વ્યક્તિ વિનય દાખવીને બીજાનું હૃદય જીતી લે છે. અને એથી જ કહેવાયું છે કે 'નમે તે સૌને ગમે'.

મગજમારી

જવાબ છેલ્લા પાને મળશે...

વર્ષ: ૬, અંક : ૮
સળંગ અંક : ૬૮
ડિસેમ્બર ૨૦૧૮

Date of Publication: 22nd of Every Month
RNI No. GUJGUJ/2013/53113
Reg. No. G-GNR-310/2017-2019
Valid up to 31-12-2019
LPWP Licence No . CPMG/120/2017
Valid up to 31-12-2019
Posted at Adalaj Post Office
on 22th of every month

આ વિનય ધર્મની શરૂઆત
હિંદુસ્તાનમાં થાય છે.
હાથ જોડવાથી તે સાષ્ટાંગ પ્રણામ
સુધીમાં જે જે કરવામાં આવે છે,
તેવા પાર વગરના વિનય ધર્મ છે
અને છેવટે 'પરમ વિનય' થયો
એટલે મોક્ષ થાય.

Send your suggestions and feedback at: akramyouth@dadabhagwan.org

Printed and Published by Dimple Mehta on behalf of Mahavideh Foundation-Owner.

Printed at : Amba Offset, B-99, GIDC, Sector-25, Gandhinagar – 382025.

